

“SEGUIM APOSTANT PER UN PATI COEDUCATIU I INCLUSIU”

CEIP CAMPANAR DE VALÈNCIA

Codi: 46015186

Yolanda Carballo Pérez

Coordinadora d'Igualtat, coeducació i convivència
CEIP Campanar (València)

PROJECTE D'INVESTIGACIÓ I INNOVACIÓ EDUCATIVA

Tipologia: *Projecte segon any d'implementació.*

Índex:

1. Justificació

- <i>Pertinença</i>	pàg.
3	
- <i>Concreció dels objectius</i>	pàg.
4	

2. Projecte

- <i>Marc teòric</i>	pàg.
5	
- <i>Originalitat: Planificació de les tasques</i>	pàg.
6	
- <i>Concreció de la metodologia aplicada al projecte</i>	pàg.
11	
- <i>Sostenibilitat</i>	pàg.
13	
- <i>Transferència</i>	pàg.
13	
- <i>Participació</i>	pàg.
14	
- <i>Caràcter inclusiu</i>	pàg.
15	
- <i>Plurilingüisme</i>	pàg.
15	

3. Avaluació i impacte

- <i>Indicadors i criteris d'avaluació</i>	pàg. 16
- <i>Instruments d'avaluació</i>	pàg.
16	
- <i>Anàlisi de resultats</i>	pàg.
17	
- <i>Impacte / propostes de millora</i>	pàg.
18	

4. Conclusions	pàg. 19

5. Pressupost	pàg. 20

6. Annexos

- Annex I: Qüestionari per a l'equip docent pàg. 21
- Annex II: Qüestionari per a l'alumnat de primària pàg. 22
- Annex III: Bibliografia i pàgines Web consultades pàg. 23

1. Justificació

- Pertinença

L'Escola CEIP Campanar es troba al barri del mateix nom situat al nord-oest de la Ciutat de València.

Des de la comissió d'Igualtat, Coeducació i Convivència del CEIP Campanar ens vam adonar que, tot i que els espais exteriors de l'escola acomplien els requisits mínims prescrits a la legislació, ens estàvem quedant lluny d'aconseguir una inclusió de tot l'alumnat tal i com preveu el **Decret 104/2018**, de 27 de juliol. Principis d'equitat i d'inclusió en el Sistema Educatiu Valencià. (DOGV 2018).

El tema de la coeducació i la inclusió són aspectes que han d'estar completament presents en tots els espais dels centres educatius, i és per això que posem especial èmfasi al nostre pati escolar. Dins d'aquest espai tan socialitzador és on l'alumnat passa gran part del seu temps social, i ací precisament és on trobem una falta d'estructura important per a que tots i totes se senten integrats.

Tant en l'etapa educativa d'Educació Infantil com a Primària els espais exteriors són tan importants com ho poden ser els interiors, ja que ens ofereixen moltes possibilitats, com ara espais d'aprenentatge, de joc, de recerca, etc.

Com diu Heike Freire, escriptora llicenciada en psicologia i filosofia i referent en l'àmbit de l'educació: *"Els espais naturals ens obsequien amb estats de tranquil·litat interior difícil d'aconseguir per altres mitjans"*.

Davant d'aquesta necessitat, des del curs 2019-2020, estem treballant per oferir al nostre alumnat un pati on tothom trobe el seu espai. Vam partir d'una observació del pati i de formularis a totes les parts implicades. A partir dels resultats es vam posar a treballar. Vam deixar una pista sols per a joc de pilota, en l'altra es vam pintar jocs com Sambori, pistes de cotxes, ... Malauradament, no vam poder fer res més perquè vam acabar el curs confinats.

Enguany, hem seguit treballant dins de les nostres possibilitats, ja que degut a la situació de pandèmia que hem viscut i que ens ha obligat a parcel·lar el pati per classes, no s'han pogut portar a terme la majoria dels objectius proposats en el nostre projecte del curs passat com muntar diferents racons de lectura, jocs de taula, ..., tan sols hem habilitar els espais de darrere de les grades i hem adquirir part del material pressupostat com casetes, per guardar els jocs, llibres, ... taules d'exterior per a jocs de taula,...

El Projecte "El Nostre Pati Coeducatiu i Inclusiu" és un projecte que s'ha elaborat mantenint els principis del Projecte educatiu del Centre (PEC), per tal d'aprofitar millor els recursos de l'escola, la intenció és dur-lo a terme com un procés d'aprenentatge, de compromís i de cooperació entre tota la comunitat educativa (alumnat, professorat, famílies i associacions de Campanar).

La Comissió de Convivència pretén que el pati esdevinga un espai harmònic i saludable dins de l'escola, on es pugui dur a terme una educació integral i de creixement personal de l'alumnat. Per aquest motiu caldrà intervenir en l'entorn del pati per a procurar que aquest sigui un espai ple de possibilitats d'aprenentatge i, al mateix temps, afavoresca relacions positives i tranquil·les dels xiquets i xiquetes.

Fins ara, la situació actual del pati de l'escola degut a la pandèmia, és la següent:

- Un espai parcel·lat per classes on l'alumnat no pot accedir a altres zones.
- Un espai darrere les grades que ens han netejat i ens han posat bancs, però que hui per hui encara no pot utilitzar l'alumnat.
- A més disposem de dos torns de pati per poder tindre més espai per classe.

Aquestes limitacions d'espais de joc, de mobilitat a la que ens hem vist obligat, fa que els xiquets i les xiquetes moltes vegades s'avorrixquen al pati. Per aquesta raó, pretenem augmentar l'oferta de joc, activitats i racons per a que l'alumnat es trobe amb multitud de possibilitats, afavorint així, diferents aspectes com:

- **Relacions:** afavorir la intimitat (que serà molt necessària arran de les limitacions marcades pel Covid-19), i també el treball en equip, el joc col·lectiu, els jocs simbòlics, i les altres diferents formes de relació interpersonal.
- **Sensacions i percepcions:** crear un medi adient per a l'obtenció de satisfaccions sensorials i gaudiment de la natura.
- **Educació ambiental:** fomentar els valors, l'observació, l'aprenentatge, la sensibilitat, la intervenció, les necessitats i també la responsabilitat del seu manteniment.
- **Moviment:** millorar la psicomotricitat global de l'alumnat.
- **Noves oportunitats metodològiques:** possibilitar de realitzar activitats variades a l'exterior, a banda del temps de pati o l'educació física, com ara lectures, representacions, conrear un hortet, jocs de tennis, ping-pong, creacions artístiques (dibuix, música, etc.), ...

- Concreció dels objectius

Tot seguit anem a especificar els objectius del nostre projecte:

1. Potenciar les possibilitats educatives/pedagògiques i de gaudiment dels espais exteriors de l'escola.
 - 1.1 Fer una redistribució de l'espai amb un disseny acurat i obrint nous espais de vegetació que afavorixquen entorns harmònics i agradables que siguin acollidors i respecten els ritmes i tempos de l'alumnat,
 - 1.2 Millorar l'equipament del pati amb jocs de tennis, ping-pong, rocòdrom, racó de creativitat musical,... per tal d'afavorir la coeducació i la inclusió de tot l'alumnat
 - 1.3 Obrir nous espais per que l'alumnat de tot el col·legi aprengui fent plantar, regar i cuidar el seu hortet.
2. Millorar l'ús del pati
 - 2.1 Adaptar les possibilitats de l'espai a les necessitats variades de l'alumnat

(interessos, grups d'edat,...)

- 2.2 Ubicar els palets de separació entre espais per a millorar la intimitat, llibertat dels diferents grups i les possibles separació de seguretat marcada per les institucions sanitàries durant el curs vinent
3. Millorar la seguretat del pati.
 - 3.1 Adaptar els equipaments i els materials que utilitza l'alumnat en condicions òptimes de seguretat i respectant la normativa vigent.
 - 3.2 Ajudar a descobrir i analitzar si al pati del col·legi ocorre qualsevol tipus d'exclusió social per raons de sexe, nivell intel·lectual, tipus de joc, ... mitjançant l'observació de l'alumnat durant aquest període d'esbarjo.
4. Desenvolupar un pla educatiu del pati que permeti enriquir i diversificar l'ús quotidià dels espais exteriors.
 - 4.1 Vincular els xiquets i xiquetes amb el medi que l'envolta per a formar una major consciència del mateix mitjançant la creació d'hortos, espais amb plantes, herbes aromàtiques,
 - 4.2 Treballar la consciència ecològica de l'alumnat reciclant en els diferents contenidors habilitats per tot el pati i la creació d'una compostera per poder femar els hortets ecològicament.
 - 4.3 Treballar la psicomotricitat en els diferents recorreguts ubicats als diferents espais proposats.
 - 4.4 Promoure la realització al pati d'activitats individuals, en grups menuts i en grups més grans, quan aquestes no requereixen un espai tancat o connexió d'Internet, activitats com ara: narració de contes, presentacions de temes o projectes, assaig de danses, de cançons o de representacions teatrals, dibuix i pintura artística,...
5. Intensificar la col·laboració i fomentar la participació de tota la comunitat educativa
 - 5.1 Acollir les iniciatives de l'alumnat per a la utilització dels espais exteriors per tal de crear nous ambients amb la seua participació.
 - 5.2 Responsabilitzar l'alumnat de sisè, com a alumnat més major del centre, per a les tasques de repartiment i recollida de material i d'equipament.
 - 5.3 Sol·licitar a l'alumnat ajuda per plantar, regar, vigilar els horts i col·locar el material i equipament que pugui ser manejat per ells i elles.
 - 5.4 Sol·licitar l'ajuda de les famílies en les tasques de condicionament dels espais: pintar i col·locar els palets separadors, ajudar en la col·locació dels diferents ambients, plantació i conservació dels horts, ... etc.
 - 5.5 Propiciar la participació en general de la comunitat educativa en l'elaboració del projecte, l'aportació de materials, la participació en els aprenentatges de l'alumnat i l'ús regulat de les instal·lacions fora de l'horari escolar.

2. Projecte

- *Marc teòric*

La **coeducació** no es defineix solament fent referència a una educació on la pràctica ve marcada per la coexistència d'alumnat de diferent sexe i capacitats en una mateixa aula, es tracta d'un concepte que va molt més enllà, molt més ampli: la coeducació exigeix situacions d'igualtat d'oportunitats acadèmiques i professionals real, s'ha d'eliminar la possibilitat que cap persona es

trobe en cap moment en qualsevol situació de desavantatge a l'hora de possibilitar la consecució dels objectius marcats pel currículum del seu cicle educatiu.

Com bé defineix Marina Subirats (1988): *“La coeducació, en el moment actual, planteja com a objectiu la desaparició dels mecanismes discriminatoris, no només en l'estructura formal de l'escola, sinó també en la ideologia i en la pràctica educativa. El terme coeducació ja no pot simplement designar un tipus d'educació en el qual les xiquetes hagen d'estar incloses en el model masculí, tal com es va proposar inicialment. No hi pot haver coeducació si no hi ha alhora fusió de les pautes culturals que anteriorment es van considerar específiques de cadascun dels gèneres”*.

Hem d'entendre la coeducació com un procés educatiu que busca el desenvolupament de tot l'alumnat independentment del seu sexe, del seu grau de mobilitat i, fins i tot, de les seues capacitats intel·lectuals, culturals, etc. Per tant, **es tracta d'eliminar desigualtats i discriminacions per qualsevol raó**, per a que cap alumna i alumne trobe cap limitació ni condicionament i es donen situacions d'igualtat reals.

Pel que respecta a la inclusió podem afirmar que no és tot inclusió allò que es diu que ho és, com bé diu Pere Pujolàs (2010). *“Els sistemes educatius, seguint les orientacions de la UNESCO i d'altres organismes i institucions internacionals, proclamen que l'educació ha de ser inclusiva, perquè és beneficiosa per a tothom. En la pràctica, no obstant això, no tot el que es presenta com a inclusió ho és en realitat: de vegades es confon amb integració escolar, i fins i tot, de vegades es percep com un perill perquè no afavoreix a l'alumnat amb discapacitats importants”*.

Per altra banda, el tema de **la coeducació és un aspecte que ha d'estar integrat completament en tots els espais dels centres educatius**, i és per això que hi posem especial èmfasi als patis escolars.

Dins d'aquest espai socialitzador és on l'alumnat passa gran part del seu temps dedicat a les relacions socials, i és per això que hi trobem especialment ací una manca d'estructuració coeducativa.

Com esmenta Sandra Molinès (2015) *“...es pensa que els patis escolars són espais totalment lliures d'influències externes i totalment igualitaris, però la realitat és ben altra, posat que els xiquets i les xiquetes eixen cada dia al pati escolar amb una cultura que han adquirit ja a casa, amb les seues famílies, a l'aula amb els amics i les amigues, i als mitjans de comunicació. Per tant, aquesta cultura que porta l'alumnat quan s'hi troba al pati escolar no és per a res neutra, sinó que és una cultura que ja ve marcada per estereotips de gènere, sexe, edat, classe social,..., que van aprenent a la nostra societat”*.

Per totes aquestes raons resulta fonamental l'execució d'una nova anàlisi del pati escolar, per tal de descobrir quins són els comportaments i la convivència que hi trobem entre els xiquets i xiquetes en aquesta etapa de pandèmia per tal d'avançar, una mica més, en la igualtat d'oportunitats de tothom.

- **Originalitat: Planificació de les tasques**

Anàlisi dels espais

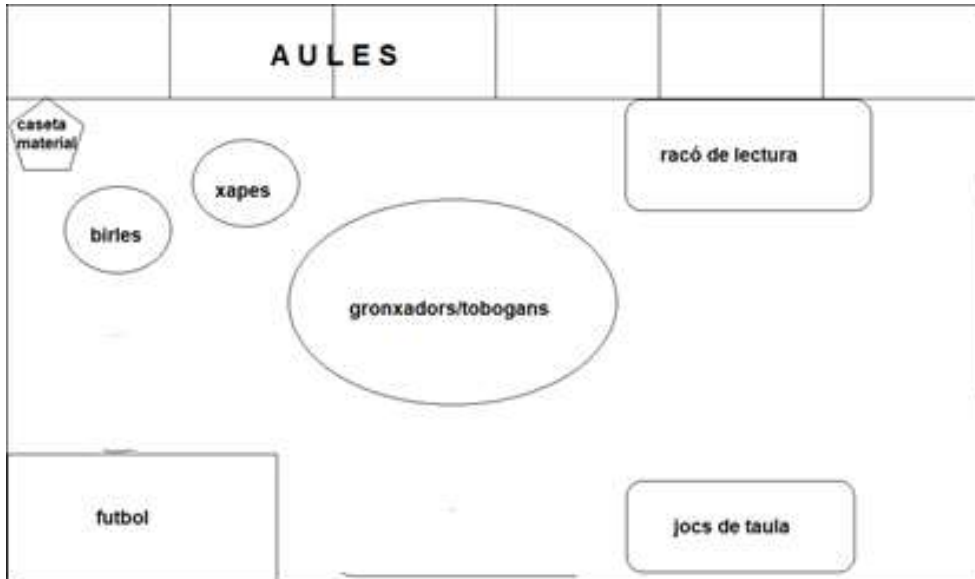
L'espai exterior de l'escola es divideix en dos patis, un per a l'alumnat d'educació infantil, i altre per a l'alumnat d'educació primària.

Al pati d'infantil hi ha un hortet per cada aula i després un pati més gran amb arbres (moreres) i un àrea recreativa de jocs infantils (gronxadors, tobogans,...). A un lateral hi ha una caseta per guardar jocs. Totes les aules d'educació infantil tenen eixida directa als hortets i d'aquests al pati.

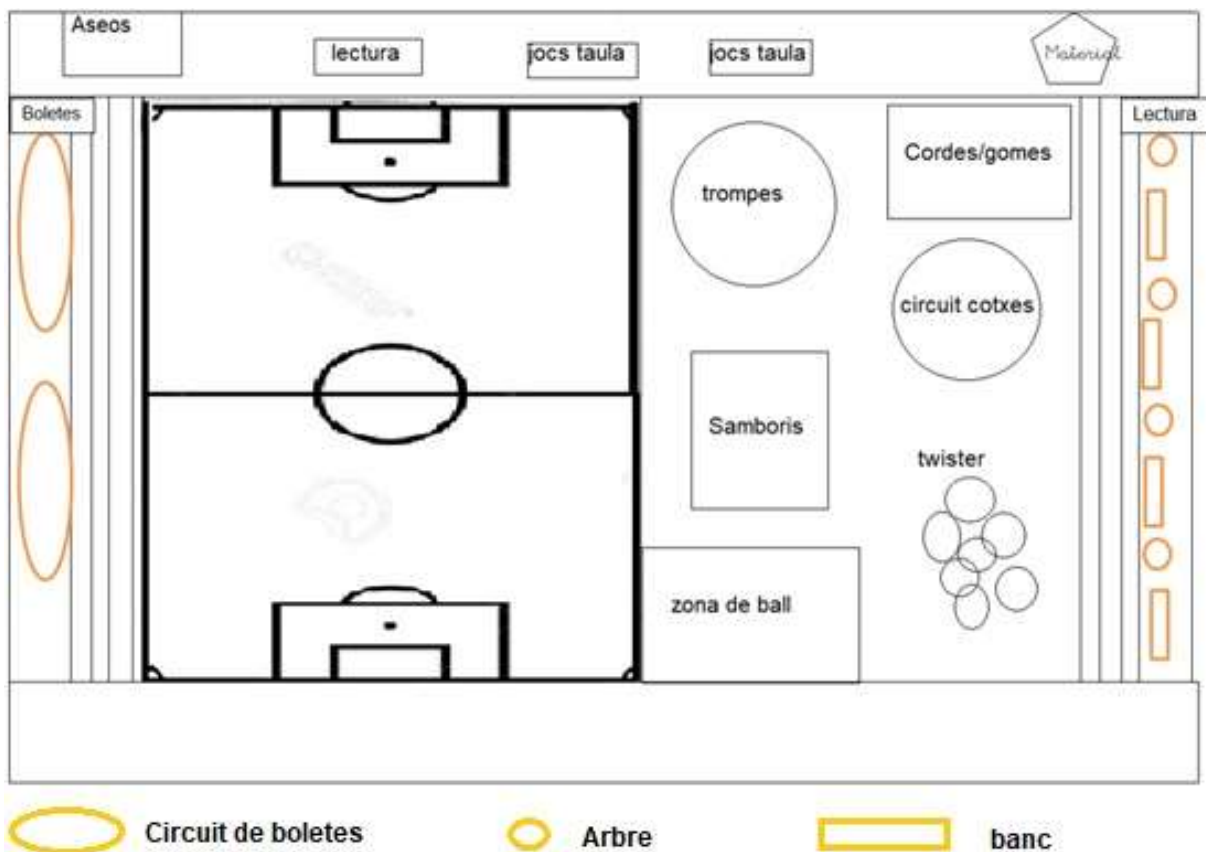
Al pati de primària (el més gran) hi ha una pista esportiva per futbol i basquet i al costat

altra pista dedicada a jocs més neutrals com sambori, twister, ball, etc. Al dos costat trobem unes grades. Darrera de les grades queden dos espais amb arbres, un amb bancs dedicat a la lectura i altre per jocs de boletes. A un dels laterals on no hi ha grades el pati està limitat per els serveis sanitaris i un espai que limita amb la porta d'entrada al col·legi amb dues fonts, arbre, tres taules i una caseta per guardar el material. Mentre que al darrer lateral (sense grades) queda un mínim espai que dona entrada al menjador i la cuina.

Malauradament aquest curs, degut a totes les restriccions per la covid-19, el pati ha estat dividit en zones i cadascuna d'aquestes reservada a una classe, per tant s'han anul·lat els diferents espais d'activitats.

Pati per a l'alumnat d'educació infantil sense pandèmia.

Pati per a l'alumnat d'educació primària sense pandèmia.

Estratègies d'intervenció

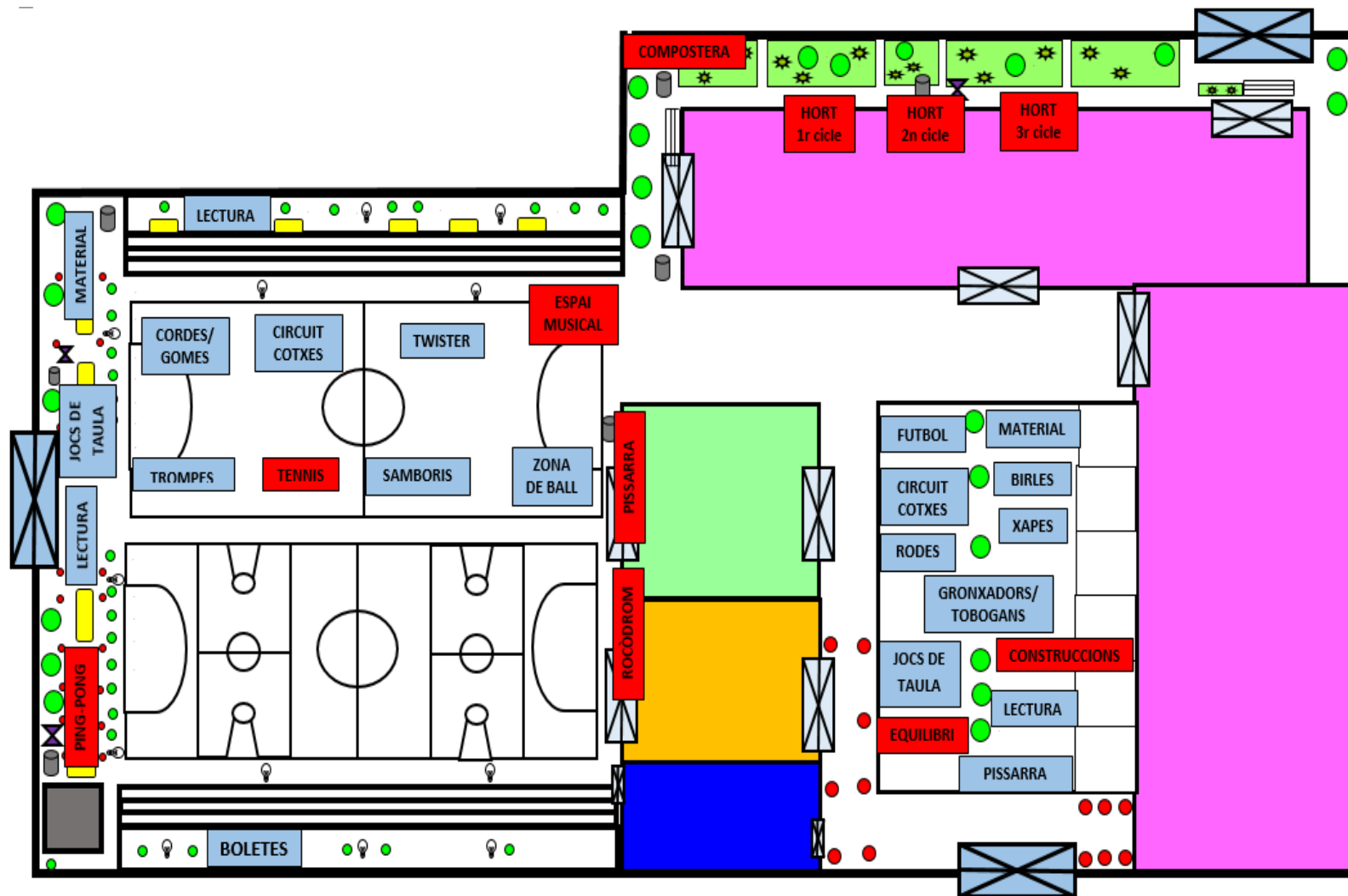
Tipus d'intervenció	Efectes previstos sobre:		
	Estructura de l'espai	Joc/interacció	Actituds
- Proposar jocs típicament neutres (trompes, birles, xapes, jocs de taula, tennis, ping-pong...)	- Ús més igualitari de l'espai.	- Anima a la interacció entre sexes. - Desenvolupament i valoració d'habilitats diferents.	- Desenvolupament de respecte entre sexes. - Potencia la negociació entre tot l'alumnat.

- Introducció d'esports no polaritzats pel sexe.	- Polarització de l'espai entre diferents racons d'activitats.	- Major participació femenina al centre de l'espai. - Major interacció entre sexes.	- Manteniment de la divisió entre actituds actives i passives.
- Assemblea a classe sobre els conflictes al pati.	- S'exposa públicament la desigual distribució del pati.	- Desemmascara la jerarquia de jocs masculins i femenins.	- Conèixer els conceptes de justícia de l'alumnat. - Potenciar la capacitat reivindicativa de les xiquetes.
- Mantenir les diferents zones anteriors de lectura, de ball, de jocs de taula,... i afegir-ne d'altres com rocòdrom, paret musical, ping-pong, horts,	- Cada zona d'un color diferent per a afavorir la delimitació. - Separar els espais amb palets.	- Lectura, ping-pong ballar amb amics i amigues, jugar de manera adequada i aprenent a guanyar i a perdre en qualsevol joc o situació.	- Conscienciació de les diferents zones i de les diferents normes de cada zona (silenci a la zona de lectura, arreplegar jocs i responsabilitat respecte a la cura del material.
- Afegir zones per ajudar en la nostra tasca docent, on l'alumne pugui experimentar en allò que està aprenent.	- Trencar l'estructura de l'espai tradicional de patis.	- Afavorir espais que ajuden l'aprenentatge del nostre alumnat.	- Potenciar nou tipus d'aprenentatges actius.

Cronograma d'activitats

Activitats	Curs 2020-2021			Curs 2021-2022			Curs 2022-2023		
	1r	2n	3r	1r	2n	3r	1r	2n	3r
Trimestres									
Reunió de planificació.									
Observació directa de la utilització del pati per l'alumnat.									
Passar qüestionaris.									
Anàlisi dels resultats dels qüestionaris.									

Proposta de tasques per a la readequació dels patis: Repintar jocs i palets del pati.									
Adquisició de material.									
Adequar el terreny per als horts.									
Sembrar i mantindre les plantes de l'hort.									
Crear, mantindre i utilitzar una compostera.									
Assessorament i muntatge del rocòdrom.									
Aprenentatge d'utilització del rocòdrom i la seguretat que comporta.									
Muntatge de la taula de ping-pong, espai de tennis i espai de creació musical.									
Practica de diferents esports de raqueta.									
Utilització de l'espai de creació musical.									
Avaluació final del projecte.									

LLEGENDA							
	FONT	●	ARBRE	💡	FANAL	■	ACTIVITATS CURS 20/21
■	BANC	🗑️	PAPERERA	☀️	HORT	■	ACTIVITATS CURS 21/22
●	COLUMNA	⊗	PORTA	≡	ESCALES	■	ACTIVITATS CURS 22/23

- **Concreció de la Metodologia aplicada al projecte**

El nostre projecte es basa en una metodologia d'investigació-acció on primerament s'efectua una **recollida d'informació mitjançant l'observació** no participativa i l'aplicació de qüestionaris a les parts implicades, així com l'aplicació d'unes mesures de correcció de la situació elaborades al voltant de la reflexió sobre els resultats i l'avaluació d'aquestes per a la seua modificació.

Amb respecte a la recollida d'informació, obtindrem resultats tant de manera quantitativa com qualitativa que s'hauran de codificar per al seu anàlisi i posterior elaboració de les conclusions.

S'utilitza la tècnica de la triangulació, per a garantir una major credibilitat dels mètodes i tècniques d'investigació. És a dir, es recolliran les dades procedents de diverses fonts d'informació amb la finalitat de constatar els resultats d'uns i altres per a confirmar les interpretacions.

Les tres fonts principals d'informació sobre el coneixement del sexisme, les desigualtats als patis escolar i les principals preferències de l'alumnat respecte al pati, seran les següents: alumnat, equip docent i observació directa.

Cadascun d'aquests àmbits aportarà informacions diferents, però que alhora aniran nodrint-se unes de les altres, de manera que ens servirà per a obtenir una visió àmplia i uns resultats estimatius d'allò que volem aconseguir per a benefici de tota la comunitat educativa.

En primer lloc, actuarem directament al pati escolar, mitjançant l'**observació** en els temps destinats a gaudir del mateix per part de l'alumnat.

Durant aquest procés obtindrem la següent informació:

- Dades sobre preferències de companys de jocs, segons sexe, interessos,...
- Si aquestes diferències manifestes venen marcades per les diferents tipologies de joc marcades tradicionalment pel sexe de l'alumnat.
- Si l'organització del pati escolar els creen alguna limitació que dificulti la inclusió de l'alumnat i, per tant, condicionen l'elecció dels jocs.

En segon lloc, pel que fa a l'equip docent i a l'alumnat, obtindrem la informació necessària sobre les seues preferències i suggeriments mitjançant **qüestionaris**. Els qüestionaris es diferenciarien segons el grup al que van dirigits (alumnat i professorat) i tindran, òbviament, diferent intencionalitat.

(**Annex I**: Qüestionari per a l'equip docent; **Annex II**: Qüestionari per a l'alumnat)

Per una banda al **qüestionari dirigit a l'equip docent** es busca conèixer les dades següents:

- Valoració de l'experiència d'haver tingut el pati dividit en parcel·les aquest curs degut a la covid-19 .
- Si creuen que d'aquesta manera el pati ha sigut més o menys inclusiu i per què.
- Aspectes positius i negatius d'aquest tipus de pati.
- Idees per millorar i ampliar el nostre pati coeducatiu al curs vinent.

Per altra banda, amb el **qüestionari** dirigit a l'**alumnat** volíem obtenir la següent informació:

- L'opinió sobre el pati d'aquest curs: coses positives i negatives.
- El tipus de materials d'E. Física que els agradaria tindre a l'hora del pati.
- El tipus de jocs de taula que prefereixen.
- Altres tipus de jocs que els agradaria tindre al pati.

La mostra d'investigació ha estat tot l'alumnat de primària que utilitza el pati escolar i tot el professorat. L'alumnat es va analitzar en dues ocasions: una mitjançant l'observació durant el temps de l'esbarjo al pati escolar i l'altra mitjançant l'aplicació d'un qüestionari. El professorat ens va proporcionar la informació mitjançant l'aplicació d'un qüestionari.

En la següent taula, podem observar de manera esquemàtica la metodologia a seguir i els subjectes d'investigació:

DESTINATARIS	METODE D'INVESTIGACIÓ
Tot l'alumnat que es trobe al pati escolar.	Observació durant l'hora del pati escolar
Tot el professorat	Qüestionari d'opinió
Alumnat de primària.	Qüestionari d'opinió

Per a conèixer la població de l'estudi de la mostra, presentarem de manera global amb la següent taula la quantitat d'alumnat matriculat al col·legi segons el curs acadèmic 2020-2021 i, a més, segregant les dades per sexe:

CURS ACADÈMIC	XIQUETES	XIQUETS	TOTAL ALUMNAT
1r primària	17	21	38
2n primària	28	20	48
3r primària	26	24	50
4t primària.	24	26	50
5é primària	27	32	59

6è primària	39	15	54
Total Primària	161	138	309
Total Infantil	59	81	140

El nostre projecte té com a finalitat la remodelació i adaptació dels espais exteriors de l'escola i, per això, ens calen recursos materials i humans que requereixen les diferents actuacions previstes. Aquests recursos se cercaran a través de la implicació de tota la comunitat educativa (mestres, alumnat, mares i pares i representants de l'Ajuntament i d'altres institucions) amb l'objectiu de potenciar la seua participació en el projecte, des del mateix disseny, passant pel desenvolupament, l'execució material i el manteniment.

Per a posar en pràctica aquesta implicació, s'han previst efectuar les següents mesures o accions:

- Aprofitant l'existència en l'escola de la Comissió d'Igualtat i Convivència hem canalitzat a partir d'aquesta totes les accions destinades a implicar a la resta de la comunitat educativa.

- Treball col·laboratiu (mestres-famílies-alumnes).

- Crear un espai virtual d'intercanvi d'informació.

- Documentar mitjançant un recull gràfic tot el procés: fotografies, vídeos, etc.

- Obtindre informació sobre mancances o necessitats a partir d'observacions directes del joc de l'alumnat a l'hora del pati, sense cap intervenció per part de l'adult.

- Recollir idees, propostes, suggeriments dels xiquets, de les xiquetes i de la comunitat educativa a través qüestionaris.

- Recerca d'informació sobre altres escoles que han posat en marxa un projecte semblant a aquest.

Finalment, amb el compromís i la il·lusió de tots s'inicia el projecte amb les mesures o accions citades anteriorment, i que pensem que són necessàries en un ambient de treball d'equip i coresponsabilitat.

- **Sostenibilitat:**

Des d'un punt de vista econòmic i pràctic el nostre projecte resulta perfectament viable ja que s'adequa als paràmetres expressats en les bases reguladores per a obtenir la subvenció destinada per a projectes d'investigació i innovació educativa que atorga la Conselleria d'Educació de la Generalitat Valenciana. Subvenció que representarà un alt percentatge del pressupost estimatiu del nostre projecte.

Així mateix, els recursos i materials creats arran del nostre projecte van a servir per a potenciar i millorar la inclusió de tot l'alumnat del centre educatiu per als cursos vinents.

- **Transferència:**

Com hem esmentat anteriorment, el nostre projecte ha begut de projectes anteriors efectuats per altres comunitats educatives, però també creiem que hem aportat solucions interessants per a poder aplicar-se en altres escoles.

Tant en l'elaboració d'aquest projecte com en el procés de desenvolupament del mateix, hem comptat i pensem comptar amb la col·laboració de tota la comunitat educativa,

així com dels representants de les institucions a les quals pertany el nostre centre.

- Participació:

En les activitats incloses en el nostre projecte participen activament els diversos sectors de la comunitat educativa: alumnes, pares/mares i mestres.

En primer lloc, mitjançant les assemblees de classe l'alumnat va mostrar la seua inquietud per tindre activitats noves al pati. A partir d'ahí es portà al claustre i s'acceptaren.

Aleshores tot començà a rodar, la comissió demanà l'opinió de l'alumnat i els mestres que aportaren idees per ampliar i remodelar el pati.

Les famílies col·laboraren desinteressadament en qualsevol tasca que necessitem com la pintada de jocs al pati, de palets per separar els diferents racons, ...

També aquests curs pares/mares i mestres vam cooperar i treballar junts per tal d'aconseguir la separació dels espais del pati i així poder mantenir els grups bombolla separats, a través de la pintura de palets adequats en una estructura de rodes que els fa mòbils.

Hem d'agrair també la participació del personal de l'Ajuntament, que vingueren durant el tercer trimestre del curs 2019-20, aprofitant el confinament del centre, per a condicionar-nos els espais que teníem tancats i que volíem utilitzar segons el nostre projecte al curs passat. Aquests operaris també es van encarregar del canvi d'emplaçament del mobiliari exterior afectat pel projecte.

Aquest curs també han vingut per pintar parts de pati, les tanques exteriors i s'han encarregat de la instal·lació de les taules i seients al pati.

Relació de membres de l'equip docent del CEIP Campanar que han participat en l'elaboració i planificació del Projecte El nostre Pati Coeducatiu i Inclusiu:

NIF	COGNOMS	NOM	CÀRREC
20147809Q	Aleixandre Ventura	Amparo	Directora
22566628V	Hernández Rubio	Eva	Cap d'Estudis / Tutora Infantil
33464886R	Garcia Yuste	Verónica	Secretària / Anglès
22643401Q	Aparicio López	M. Ángeles	Tutora infantil / Membre de la CCI
85303988R	Cabanes Vañó	Carme	Tutora 2n / Membre de la CCI
25377528H	Castillo Gascón	Ana María	Tutora 4t / Membre de la CCI
19992735P	Climent Martínez	Maria Mercè	Tutora 5é / Membre de la CCI
03453681R	Garcia Sevilla	Alicia	Tutora 6è / Membre de la CCI
20471604V	Diaz Valero	Manuel	Tutora 6è / Membre de la CCI
26759890B	Gorgues Sebastian	María Begoña	Tutora 1r / Membre de la CCI
73562108N	Lázaro López	Cristina	Tutora 2n / Membre de la CCI
25279762K	Sala Rojas	Cristina	Especialista d'E F/ Membre de la CCI

73103582Z	Martínez Biosca	Lara	Suport infantil / Membre de la CCI
24393046M	Costa Ferrer	Sara	Suport Infantil
24379965B	Fuentes Casañ	María Consuelo	Tutora i Coordinadora Infantil
50063398B	Garcia Balsa	María del Pilar	Tutora 4r
20845336E	Chafer Ortiz	Sergio	Professor AL/Cotutor 1r
19097363A	Hinojo Marín	Esther	Educadora
22572609H	Jiménez Rojas	Victoria	Tutora 3r
19890064D	Martínez López	M ^a del Rosario	Tutora Infantil
25405181W	Melis Reverte	Susana	Religió
73909906B	Navarro Chanqués	Maria Consuelo	Tutora 5é
51641147Y	Nistal Méndez	Matilde	Música
52707608A	Olmos Jordán	Eva María	Francès
25387306K	Peñarrubia Pérez	Rosa	Tutora Infantil
25419480H	Pontones Torrero	José Antonio	Tutor 4t
48365520Q	Risueño Ferrández	Rosa Maria	Suport Infantil
4143461B	Ruiz de Marcos	María Josefa	Tutora 3r
24317879W	Sala Giralt	Emília	Tutora 3r
20789281H	Tudela Yagüe	Inma	Professora PT

- Caràcter inclusiu:

Per què considerem que el nostre projecte té un caràcter inclusiu?

En primer lloc, el nostre projecte va sorgir de la necessitat de canviar la nostra organització del pati. En la nostra distribució antiga el pati estava dividit entre els alumnes que jugaven a futbol, i la resta que es situaven en les voreres de les pistes i a les grades. Per tant, no estàvem atenent les necessitats de la totalitat del nostre alumnat; la nostra distribució del pati tradicional sols atenia als xiquets i xiquetes que els agradava el futbol...i la resta, s'havien de conformar amb la mica d'espai que els quedava.

Per tant, amb aquest projecte la nostra pretensió ha sigut construir espais al pati, per a tots; xics, xiques, alumnes amb necessitats educatives especials, alumnes que els agrade el futbol o altres esports d'equip, alumnes que no els agrade,...

La nostra temptativa ha sigut provocar espais per a tots, i que tots puguen gaudir dels diferents racons.

- Plurilingüisme:

Tot i que durant el temps d'esbarjo, l'alumnat ha de tindre completa llibertat per a expressar-se en la seua llengua familiar pròpia o en la llengua que estime més convenient per a comunicar-se en eixos moments, pel que fa a les activitats educatives que anem a desenvolupar en aquestes àrees exteriors definides al nostre projecte, es potenciarà l'ús de les dues llengües cooficials de la Comunitat Valenciana, així com les dues llengües estrangeres impartides al nostre centre (anglès i francès) sense discriminar la utilització d'altra llengua a petició de l'alumnat.

D'aquesta manera en els diferents racons com ara el de ball, el de lectura o el de jocs de taula, s'utilitzarà material de diverses llengües esmentades.

3. Avaluació i impacte

- Indicadors i criteris d'avaluació:

El nostre projecte està sotmès a un procés d'avaluació continua (inicial, processual i final) des del moment del naixement de la idea fins a la finalització pràctica.

Aquesta avaluació té un caràcter formatiu i de retroalimentació per tal de prendre consciència dels aspectes que puguen necessitar una millora.

A la següent taula mostrem el diferents indicadors i criteris d'avaluació que ens permetran el correcte anàlisi del desenvolupament del nostre projecte.

CRITERIS D'AVALUACIÓ	INDICADORS D'ÈXIT
1. Utilitzar activament els nous espais oberts a l'exterior.	1.1 Usen els diferents espais segons criteris propis. 1.2 Saben moure's entre els diferents espais segons el grau d'ocupació dels mateixos. 1.3 Són conscients en la diversificació a l'hora de la utilització dels diferents espais.
2. Participar activament i respectuosament als diferents espais d'activitats oberts al pati.	2.1 Usen els espais amb total respecte vers els/les companys/es tant del seu grup com vers els/les restants ubicats als altres espais. 2.2 Són solidaris amb els/les companys/es de joc i àrea.
3. Usar amb les condicions de seguretat apropiades (incloses les distàncies de seguretat durant la pandèmia) les diverses instal·lacions obertes al pati.	3.1 Són conscients que han de mantindre la separació de seguretat marcada per les institucions sanitàries durant pandèmies, epidèmies,... 3.2 Són respectuosos amb l'ús del material comunitari en la recollida, utilització i tornada. 3.3 Són respectuosos amb tota la resta de l'alumnat independentment de la seua condició social, sexual, intel·lectual,...
4. Gaudir dels diferents espais d'activitat a l'exterior de l'escola per tal d'enriquir la diversificació i la inclusió de tot l'alumnat.	4.1 Són conscients que el gaudi personal no ha de comprometre la possibilitat de gaudi de la resta de companys/es. 4.2 Saben utilitzar els diferents espais per tal de millorar les seues condicions d'aprenentatge i d'aptituds físiques.
5. Planificar la participació i col·laboració de tots els membres de la comunitat educativa.	5.1 Participen en les diferents propostes per a millorar el funcionament de l'espai exterior de l'escola. 5.2 Aporten iniciatives per a millorar la bona utilització dels diferents espais.

- Instruments d'avaluació:

Els procediments per a l'avaluació del desenvolupament i posada en pràctica del nostre projecte estan basats en una sèrie d'estratègies i mètodes que, bàsicament, es podrien resumir en:

- Mètode observacional:
- Observació directa de l'ús dels diferents espais del pati.

- Valoració del grau de respecte de l'alumnat vers els nous espais oberts i vers la resta de companys/es.
- Vigilància de l'acompliment de les distàncies de seguretat durant els estats de pandèmia, epidèmia,...
- Mètode d'enquesta:
 - Realització de qüestionaris a l'equip docent per a conèixer la seua opinió de l'ús actual del pati i recull de propostes de millora.
 - Realització de qüestionaris a l'alumnat per a conèixer la seua opinió de l'ús actual del pati i recull de les seues preferències per a millorar-lo.
- Assemblees de classe per a interaccionar amb l'alumnat i tindre consciència del grau de satisfacció dels nous espais per part de l'alumnat.

- Anàlisi de resultats:

Tot i tractar-se d'un projecte nou, ja vam realitzar durant aquest curs les activitats d'observació i d'emplenament dels primers qüestionaris. Per tal cosa adjuntem els resultats d'aquesta primera avaluació inicial.

Conclusions després de l'observació directa al pati

Després de fer una exhaustiva observació del pati hem arribat als següents conclusions:

- Ara el pati està totalment ocupat, ja que cada classe ocupa la seua parcel·la.
- Hi ha més cohesió i interacció entre sexes, ja que sols poden jugar i relacionar-se amb membres del seu grup classe.

Conclusions després de l'emplenament del qüestionari dirigit a l'equip docent

Una vegada analitzats els resultats de l'enquesta feta al professorat, observem que la majoria de docents del centre troben aspectes positius a tindre el pati dividit en parcel·les, a pesar de les limitacions que ha suposat.

-En primer lloc, l'alumnat ha tingut més oportunitats de jugar en gran grup, no ha quedat oblidat cap xiquet o xiqueta i s'ha fomentat el joc no diferenciat pel gènere.

Per tant, considerem que, d'una banda, este model de pati ha sigut més inclusiu, perquè al tindre l'espai tan reduït, l'alumnat ha hagut de parlar i arribar a un consens per tal d'aprofitar-lo, la relació entre els membres d'una mateixa classe ha estat més estreta i ha permès als docents una observació directa de les relacions socials del seu alumnat.

-D'altra banda, ha sigut menys inclusiu en quant a no haver pogut relacionar-se amb companys i companyes d'altres cursos.

-No obstant això, si ens centrem en la coeducació, considerem que esta experiència de pati reforça la idea que defensem: quan els jocs de pilota, principalment el futbol, deixen de ser predominants al pati, este es torna un espai més inclusiu.

-Gràcies a això hem pogut comprovar que necessitem donar a l'alumnat més opcions de jocs i entreteniment per tal d'aconseguir una escola inclusiva i coeducativa, ja que la igualtat comença al pati de l'escola. Si volem una societat en la que homes i dones tinguin els mateixos drets i oportunitats, és imprescindible educar a les futures generacions seguint aquesta idea.

Conclusions després de l'emplenament del qüestionari dirigit a l'alumnat

La informació recollida de l'alumnat respecte a la pregunta 1,2,3 es reflecteix en el següent quadre:

- En referència a la primera pregunta la majoria demana:
 - **1r cicle:** pilotes, cordes i gomes.
 - **2n cicle:** pilotes, cordes i mocadors.
 - **3r cicle:** pilotes, cordes i gomes.

- En referència a la segona i tercera pregunta majoritàriament ha proposat:
 - **1r cicle:** oca, tres en ratlla, parxís i jocs de cartes...
 - **2n cicle:** escacs, dòmino, lince i parxís...
 - **3r cicle:** jenga, laberint Harry Potter, qui és qui?...

- Respecte a la pregunta 4: l'alumnat manifesten que al ser grups bombolles han fet més amics, han jugat amb altres companys de classe que fins ara no havien jugat, que han jugat tota la classe al mateix joc i que han hagut menys discussions amb companys i companyes.

- Respecte a la pregunta 5: L' alumnat manifesten que no els ha agradat no estar amb amics d'altres classes, no tindre material i estar en zones tan limitades.

– Impacte / propostes de millora

Atenent als resultats de l'observació i dels qüestionaris inicials hem dissenyat un projecte d'acomodació i ampliació dels espais d'activitats implementant el nombre de les mateixes, obrint nous espais d'acord amb les preferències demostrades per la comunitat educativa del nostre centre.

4. Conclusions

Portar endavant aquest projecte ha sigut una experiència molt enriquidora. Per una banda, nosaltres com a mestres, hem millorat la nostra empatia i hem passat a veure el nostre pati amb ulls de xiquets i xiquetes, per altra, els xiquets s'han sentit escoltats, i s'han adonat que les seues necessitats han sigut tingudes en compte. Per últim, els pares i mares han volgut implicar-se, com també les conserges. Per tant, des del nostre punt de vista, pensem que aquest projecte ha servit per a unir-nos a pares, mares, mestres, alumnes,... en un projecte comú que tots teníem ganes de portar-ho endavant.

D'aquesta manera, aquest projecte ens ha obert un front de treball i convivència de tota la comunitat educativa, que ha enfortit el vincle entre tots i totes; hem compartit moment alegres, d'il·lusió i espenta, i esperem continuar per aquest camí conjunt.

Tanmateix, al nostre projecte hem portat una avaluació del procés. I nosaltres, com a mestres, vam revisar les propostes que es feien per a portar al pati, vam buscar materials, vam fer comparacions de preus, d'opcions,... i fins i tot vam provar material en el pati amb el nostre alumnat, per a comprovar la seua adequació.

Algunes de les nostres preguntes en aquest procés han sigut: el material permet opcions obertes i flexibles?, s'ajusten aquests materials a les necessitats dels nostres xiquets i xiquetes?, és atractiu i motivador?, tindrà una llarga duració?, serà viable?, serà sostenible? Aquestes preguntes ens han ajudat a pensar en canvis i millores per a enriquir el que es farà i poder integrar aquests espais en un entorn d'aprenentatge i coresponsabilitat.

A més, aquest projecte de millora de pati no el donem per acabat; es tracta d'un projecte obert, de present i de futur. La intenció és que tinga continuïtat i que qualsevol proposta que vaja sorgint poder continuar-la i fer-la realitat. És un projecte viu i obert, de i per a totes i tots.

De fet, aquest any amb la situació d'alarma pel covid-19, ens ha tallat el camí d'aconseguir a poc a poc el nostre pati inclusiu i coeducatiu. Però tornarem en setembre amb molta il·lusió per a continuar amb aquest projecte de tota la comunitat educativa del nostre C.E.I.P Campanar.

5. Pressupost

Taula del pressupost estimatiu

1. MATERIAL INVENTARIABLE

CONCEPTE	PREU
Instal·lació del rocòdrom	2000€
Xarxa de tennis desmuntables de 5 m. (2 unitats)	150€
Taula de ping-pong plegable	300€
Set de ping-pong amb raquetes i pilotes (3 sets)	30€
Set de bàdminton amb raquetes i volants (3 sets)	30€
Set de tennis amb raquetes i pilota (3 sets)	60€
Jocs de taula variats -Escacs -Parxís -Jocs de cartes educatius -Dominó ...	500€
Bagul amb rodes per a magatzematge de material (4 unitats)	100€
Pissarres d'exterior (3 unitats)	350€
Prestatgeria per a magatzematge de material (2 unitats)	80€
Carro amb rodes per a material (2 unitats)	200€
Material per a hort escolar -Pal·les -Arruixadores -Mànega	120€
Lot de rampes i suports per a joc amb cotxes	185€
Lot de cotxes de fusta	95€
Lot de rajoles per a construccions	70€
Lot de troncs per a equilibris	85€
Taula d'aigua i arena	105€
Recorregut d'obstacles de fusta	370€
Escala de braquiació per a exterior	585€
Jocs variats -Trompes -Cordes	100€

-Diàbolo	
...	
Llibres per a alumnat des d'Infantil a 6é de Primària.	600€
Coixins d'exterior per a seient (12 unitats)	150€
Jardineres (20 unitats)	160€
Kit d'instruments musicals diversos	100€

2. MATERIAL NO INVENTARIABLE

CONCEPTE	PREU
Pintura d'exterior	250€
Plantes, terra i llavors variades	150€
Materials diversos de bricolatge i reforma no inventariable	50€

6. ANNEXOS

– *Annex I: Qüestionari per a l'equip docent*

QÜESTIONARI DIRIGIT AL PROFESSORAT: PERCEPCIÓ DE LA SITUACIÓ AL PATI ESCOLAR

Aquest qüestionari és anònim. No hi ha respostes correctes ni incorrectes, ja que només ens interessa la vostra opinió.

Sexe: Home Dona No especifique

QÜESTIONS A RESPONDRE:

1. **Consideres que aquest any el pati ha sigut més o menys inclúsiu? Per què?**

2- **Quins creus que són els aspectes negatius de tindre el pati dividit?**

3- **I positius?**

4- Suposant que el proper curs tornarem a la normalitat, tens alguna proposta o millora per a fer el pati més inclusiu i coeducatiu?

Moltes gràcies per la teua col·laboració.

– Annex II: Qüestionari per a l'alumnat de primària

(Nota: no es va passar cap qüestionari als alumnes d'Educació Infantil, ja que aquests encara no saben expressar-se per escrit, tot i això les tutores de les diferents classes d'Infantil van recollir les seues propostes després de les assemblees pertinents).

Qüestionari per l'alumnat de primària

QÜESTIONARI A L'ALUMNAT: EL JOC AL PATI

Classe i Grup _____ **Tutor/a** _____ **Data**

Marcar XIC ____ **XICA** ____ **No especifique** _____

1.-Indica quins jocs amb material d' E. Física t'agradarien per jugar al pati:

2.- Indica quins jocs de taula t'agraden per jugar al pati:

3.- Indica altres jocs que t'agradaria jugar al pati amb els teus companys i companyes:

4.- Quines coses t'han agradat més del pati d'aquest curs, parcel·lat per la pandèmia?

5.- Quines t'han agradat menys?

Moltes gràcies per la teua col·laboració

– Annex III: Bibliografia i pàgines Web consultades

- Associació CoeducAcció (2014). *Guia didàctica "L'escola de l'endemà". Material de suport i acompanyament al vídeo "L'escola de l'endemà"*. Ajuntament de Barcelona.
- Bonal, X. (2014). *Cambiar la escuela. La coeducación en el patio de juegos*. 2014. Cuadernos para la coeducación. Universitat Autònoma de Barcelona.
- CEAPA (2007) *Jornadas sobre coeducación. Conclusiones. Confederación Española de Asociaciones de Padres y Madres de Alumnos*. Recuperado el 24/04/2018 de:
<https://www.ceapa.es/sites/default/files/documentos/Conclusiones%20d>

- FETE Enseñanza e Instituto de la Mujer (2013). *Diccionario Online de Coeducación. Educando en Igualdad*. Recuperado el 24/04/2018 de: <http://bibliowebfeteugt.es/?ddownload=978>
- Instituto Nacional de Estadística (INE). *En los patios escolares las niñas aprenden a ceder sus espacios a los niños*. Recuperada el 20/04/2018 de: <http://www.ine.es/gijon/2009/09/16/patios-escolares-ninas-aprenden- ceder-espacios-ninos/808781.html>
- Molines Borrás, S. (2015) *La coeducación en un centro educativo: análisis del patio escolar*. Universitat de València.
- Pujolas, P. (2010) *No és inclusió tot el que es diu que ho és*. Universitat de Vic
- Subirats, M. (1988) *Rosa y azul*. Ministerio de Cultura. Instituto de la Mujer. Madrid. Serie Estudios, núm. 19.